Ennen TUNNISTA & PUUTU -oppituntia (1/2)

Tietoa oppitunnista:

- Tunnin kesto on 45 minuuttia. Diaesityksen lopussa on oppilaille kotitehtävä. Tehtävän löydät myös opettajan oppaan s. 23-25.
- Diojen muistiinpanoista ja opettajan oppaasta löydät lisätietoa eri osioiden käsittelyyn. Löydät kommenteista myös esimerkkitapauksia.
- Oppitunnin alussa katsotaan video johdatuksena päivän aiheeseen (Muista avata linkki jo valmiiksi selaimeen)
- Aiheen sensitiivisyydestä johtuen on tärkeää, että opettaja on valmistautunut hyvin ja tunnilla on turvallinen ilmapiiri
    - Älä käytä yksittäisen oppilaan kokemuksia tai vastaavia tapauksia esimerkkinä
    - Puutu epäasialliseen puheeseen ja korjaa mahdolliset väärinkäsitykset

ihmisoikeusliitto
FÖRBUNDET FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Ennen TUNNISTA & PUUTU –oppituntia (2/2)

Oppitunnin rakenne:

- Aloitus (n. 10 min)
- Mitä syrjintä on? Mitä syrjintä ei ole? (n. 20 min)
- Väitteitä syrjinnästä (n. 5 min)
- Syrjinnästä raportoiminen – Kenen vastuulla on puuttua syrjintään? (n. 10 min)

HUOM. dioissa useita animaatioita, katsothan esitysmuodossa

ihmisoikeusliitto
FÖRBUNDET FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Tunnista & puutu

Oppitunti syrjinnästä

ihmisoikeusliitto
FÖRBUNDET FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Mistä tänään puhutaan?

Mikä on syrjintää?

Mitä syrjintä ei ole?

Mihin voin olla yhteydessä? Kenen vastuulla on puuttua syrjintään?

ihmisoikeusliitto
FÖRBUNDET FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

https://youtu.be/pgj-c8WdxA4

ihmisoikeusliitto
FÖRBUNDET FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Syrjintä on kiellettyä

ihmisoikeusliitto
FÖRBUNDET FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Syrjintä

Ihmistä kohdellaan huonommin kuin jotakuta toista jonkin henkilökohtaisen ominaisuuden perusteella.

ihmisoikeusliitto
FÖRBUNDET FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Yhdenvertaisuuslaki:

- ikä
- alkuperä
- kansalaisuus
- kieli
- uskonto
- vakaumus
- mielipide
- poliittinen toiminta
- ammattiyhdistys-toiminta
- perhesuhteet
- terveydentila
- vammaisuus
- seksuaalinen suuntautuminen
- muu henkilöön liittyvä syy

Tasa-arvolaki:

- sukupuoli
- sukupuoli-identiteetti
- sukupuolen ilmaisu
- raskaus
- perheenhuolto-velvollisuus

Syrjinnän muodot

ihmisoikeusliitto
FÖRBUNDET FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Häirintä

Käyttäytymistä, jolla luodaan johonkin henkilökohtaiseen ominaisuuteen liittyen halventava, uhkaava, vihamielinen tai hyökkäävä ilmapiiri.

ihmisoikeusliitto
FÖRBUNDET FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Häirintä

Esimerkiksi koulukiusaaminen voi olla häirintää, silloin kun se perustuu tasa-arvo ja yhdenvertaisuuslaeissa säädettyihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Häirintä voi olla myös seksuaalista.

ihmisoikeusliitto
FÖRBUNDET FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Häirintä

Koululla on aina velvollisuus puuttua kiusaamiseen!

ihmisoikeusliitto
FÖRBUNDET FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Rasismi

Ihmisen tai ihmisryhmän asettaminen alempiarvoiseen asemaan esimerkiksi todellisen tai oletetun alkuperän, ihonvärin, kansalaisuuden, kielen tai uskonnon perusteella.

ihmisoikeusliitto
FÖRBUNDET FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Rasismi

Rasismi ei ole ainoastaan yksittäisten ihmisten tekoja, vaan se ilmenee myös yhteiskunnan rakenteissa ja totutuissa tavoissa.

ihmisoikeusliitto
FÖRBUNDET FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Kohtuulliset mukautukset

Vammaisella ihmisellä on oikeus sellaisiin järjestelyihin, joilla varmistetaan mm. yhdenvertainen mahdollisuus palveluihin (esim. apuvälineet tai avustaja).

ihmisoikeusliitto
FÖRBUNDET FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

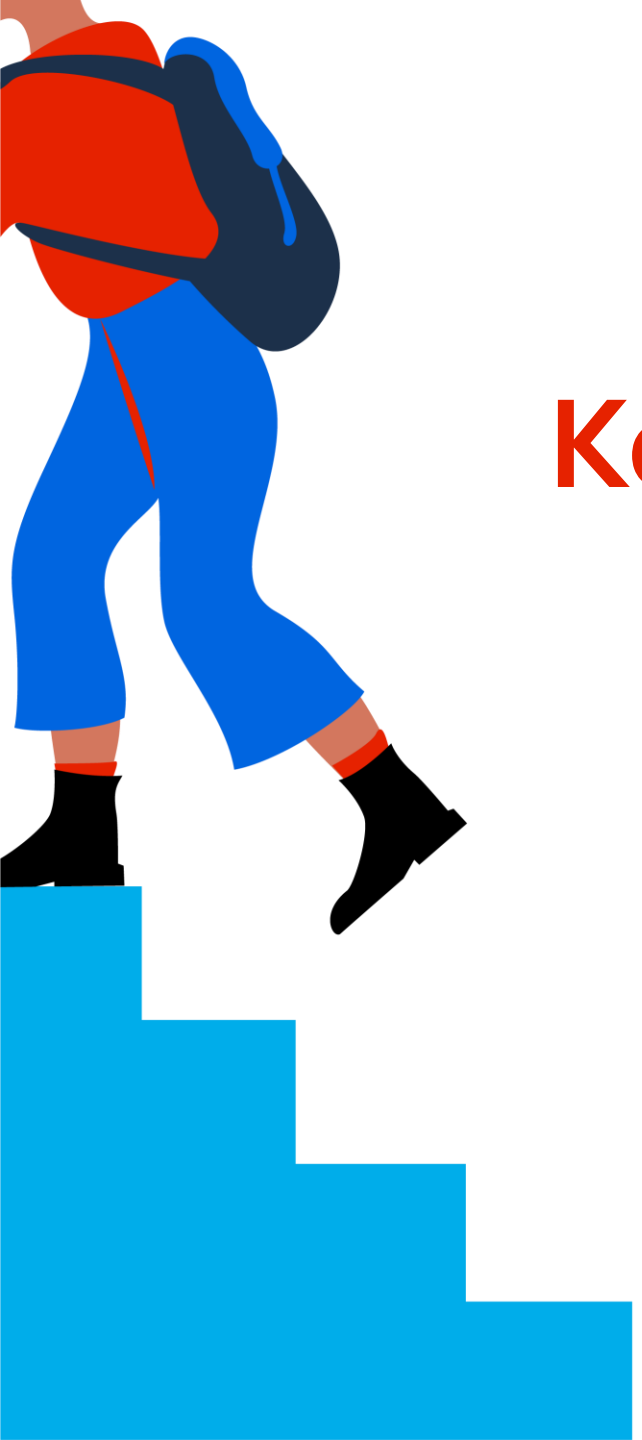

Kohtuulliset mukautukset

Tällaisten järjestelyiden laiminlyönti on syrjintää

ihmisoikeusliitto
FÖRBUNDET FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

K-18

Mitä syrjintä ei ole?

Muistathan, että kaikki huono kohtelu ei ole syrjintää, ellei se liity johonkin henkilökohtaiseen ominaisuuteen (esim. huono palvelu kaupassa)

ihmisoikeusliitto
FÖRBUNDET FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

K-18

Mitä syrjintä ei ole?

Erilainen kohtelu voi myös olla perusteltua
(esim. ikärajat ravintoloissa)

ihmisoikeusliitto
FÖRBUNDET FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Seuraavaksi näet erilaisia väitteitä.

Jos väite on mielestäsi **totta**,
näytä **peukku ylöspäin**.

Jos väite on mielestäsi **tarua**,
näytä **peukku alaspäin**.

ihmisoikeusliitto
FÖRBUNDET FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Syrjintään syyllistynyt voi saada rangaistuksen

ihmisoikeusliitto
FÖRBUNDET FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

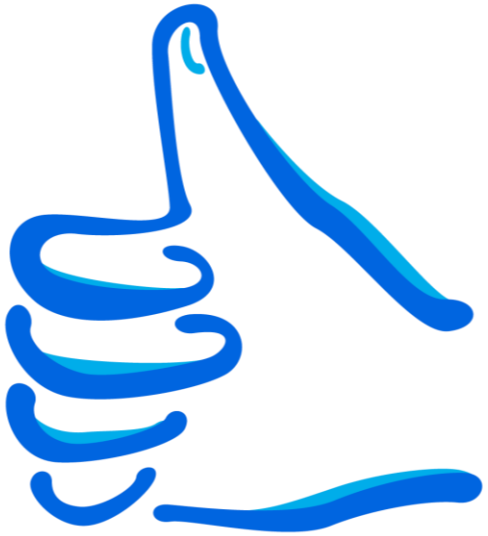

ihmisoikeusliitto
FÖRBUNDET FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Syrjintä on laitonta. Siihen syyllistynyt taho voi saada rangaistuksen (esim. sakot).

On kiellettyä käskeä toista ihmistä toimimaan syrjivästi muita kohtaan

ihmisoikeusliitto
FÖRBUNDET FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

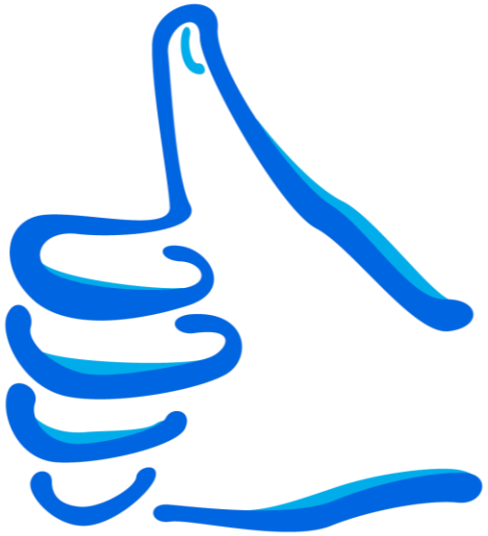

Syrjivän käskyn tai ohjeen antaminen on kiellettyä.

ihmisoikeusliitto
FÖRBUNDET FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Syrjintä on sallittua, jos sen perustelee sananvapaudella

ihmisoikeusliitto
FÖRBUNDET FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

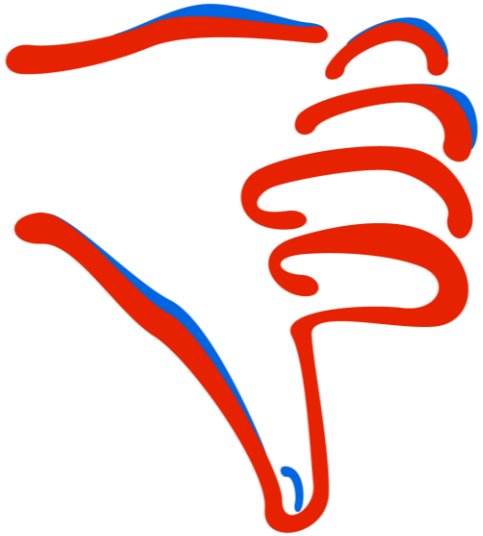

ihmisoikeusliitto
FÖRBUNDET FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Sananvapaus ei oikeuta syrjintään, toisen ihmisen kunnian loukkaamiseen tai väkivaltaan yllyttämiseen.

Mihin voin olla yhteydessä, kun epäilen syrjintää? Kenen vastuulla on puuttua syrjintään?

ihmisoikeusliitto
FÖRBUNDET FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

1. Jos mahdollista, keskustele tilanteesta ja pyydä tukea ensisijaisesti luotettavalta aikuiselta.

Myös ystävän tuki voi olla tarpeellista. Pohdi, kuka on sinulle tämä ihminen?

ihmisoikeusliitto
FÖRBUNDET FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

2. Jos mahdollista, aloittakaa syrjintätapauksen selvittäminen paikan päällä

Ottakaa yhteyttä henkilöön tai tahoon, jonka koet syrjineen sinua ja pyydä selvitystä (esim. valmentaja, koulu, kauppa jne)

ihmisoikeusliitto
FÖRBUNDET FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

2. Jos mahdollista, aloittakaa syrjintätapauksen selvittäminen paikan päällä

HUOM! Koululla on erityinen velvollisuus varmistaa, että syrjintää ei tapahdu. Rehtorilla ja muulla henkilökunnalla on ensisijainen vastuu puuttua syrjintään

ihmisoikeusliitto
FÖRBUNDET FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

3. Voitte pyytää neuvontaa yhdenvertaisuus- tai tasa-arvovaltuutetun toimistolta (Jos epäillään rikosta, silloin oikea taho on poliisi)

Yhdenvertaisuusvaltuutettu
viranomainen, joka edistää yhdenvertaisuutta ja puuttuu syrjintään

Tasa-arvovaltuutettu
viranomainen, joka edistää tasa-arvoa ja puuttuu sukupuoleen perustuvaan syrjintään

Kun epäilet syrjintää

Keskustelkaa luotettavan aikuisen tai ystävän kanssa

Aloittakaa tapauksen selvittäminen paikan päällä

Esim.

koulu

kauppa

elokuva-teatteri

tai muu taho

Voitte pyytää neuvontaa

Yhdenvertaisuus-valtuutettu

Tasa-arvo-valtuutettu

Jos epäillään rikosta: Poliisi

Kotitehtävä

ihmisoikeusliitto
FÖRBUNDET FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Kotitehtävän ohjeet

Lue kolme syrjintää koskevaa esimerkkitapausta ja vastaa **kolmeen kysymykseen**.

ihmisoikeusliitto
FÖRBUNDET FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Tehtävä 1: Vaateostoksilla

14-vuotiaat Pihla ja Paju lähtivät vaateostoksille. Myyjä saapui heitä vastaan ovelle ja kieltäytyi päästämästä sisään ilman vartijan läsnäoloa. Myyjä toteaa, että ”myymäläpäällikkö on ohjeistanut häntä toimimaan näin, sillä nuoriin ei voi luottaa”. Päästettyään Pihlan ja Pajun lopulta sisään, myyjä ei palvellut heitä samalla tavalla kuin muita asiakkaita.

Kuka syyllistyi tilanteessa syrjintään? Miksi?

Mikä teki tilanteesta syrjintää?

Mitä Pihla ja Paju voivat tapahtuneen jälkeen tehdä?

Tehtävä 2: Kesätyö

Hannu huomasi koulunsa ilmoitustaululla mainoksen, jonka mukaan uimarannan jäätelökioskille haetaan kesätyöntekijöitä. Hän tarttui puhelimeen ja ilmoitti kioskin omistajalle kiinnostuksestaan tehtävää kohtaan. Olihan hänellä jo aikaisempaa kokemusta asiakaspalvelusta. Omistaja naurahti ja kieltäytyi haastattelemasta Hannua, sillä hänen kioskiinsa palkataan vain ”aurinkoisia tyttöjä”.

Kuka syyllistyi tilanteessa syrjintään? Miksi?

Minkä takia Hannua syrjittiin?

Mitä Hannu voi tapahtuneen jälkeen tehdä?

Tehtävä 3: Luokkaretki

Toivo odotti kevään luokkaretkeä innoissaan. Kaksi viikkoa ennen lähtöä opettaja jakoi luokassa listan retkisuunnitelmista. Luvassa oli mm. kiipeilyä ja vaeltamista vaikeassa maastossa. Toivo ei kuitenkaan pysty osallistumaan kaikkiin suunnitel-tuihin aktiviteetteihin, sillä hän käyttää pyörätuolia. Kuullessaan suunnitelmista Toivon vanhempi soitti rehtorille ja pyysi muokkaamaan ohjelmaa kaikille sopivaksi. Rehtori kieltäytyi tekemästä muutoksia ja ohjeisti Toivoa jäämään kotiin.

Kuka syyllistyi tilanteessa syrjintään? Miksi?

Minkä takia Toivoa syrjittiin?

Miten tilanteessa olisi voitu toimia toisin?

Tunnista ja puutu

Jokaisella meistä on oikeus yhdenvertaiseen kohteluun

Kiitos oppitunnista!

ihmisoikeusliitto
FÖRBUNDET FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Tämä materiaali on toteutettu osana Yhdessä Yhdenvertaisuuden Puolesta -hanketta, joka saa rahoitusta Euroopan unionin perusoikeus-, tasa-arvo- ja kansalaisuusohjelmasta. Julkaisun sisällöt ovat täysin tekijöiden vastuulla, eivätkä ne välttämättä edusta Euroopan komission näkemyksiä

Kuvitukset: Pirita Tolvanen
Valokuvat: Axel Nordman
Ulkoasu: Eeva Meltio / Kraft Helsinki